

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויקרא

(חלק בז שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויקרא, בו אדר'ג' ניסן, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקרא ג

16

העלם דבר של צבור¹, משל למלך בשר ודם שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו².

(ב) „מפני מה נאמרה פרוכת הקדש בפר כהן משיח³ ולא נאמרה בפר העלם דבר של צבור⁴ משל למלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה אם מיעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת אם רובה סרחה אין פמליא שלו מתקיימת⁵.”

ואף רש"י בפירושו על התורה עמד על שינויים אלה והביא את ב' המשלים, אבל בשינוי: בפירושו על הפסוק⁶ (הקודם) „את פני הפרוכת” (שם הביא את המשל הב' דתנא דבי ר' ישמעאל) לא הזכיר רש"י את „שם אומר”⁷; משא"כ בפירושו על הפסוק⁸ (המאוחר) „ואת כל חלבו ירים” (שם הביא את המשל הראשון דתנא דבי ר' ישמעאל) הביא את המשל בשם אומר

17

— „תנא דבי ר' ישמעאל משל כו”!

אילו היו הדברים בסדר הפוך —

באשמת** ולא „לאשמת” (שיגרת לישני דקרא בכהן משיח).

(4) ראה שם, יט"כ ובפרש"י שם.

(5) שם, ו.

(6) שם, יז.

(7) ראה גם ירושלמי תענית פ"ב ה"א. וראה מפרשים שם.

(8) פרשתנו שם, יט.

** וכן הונתק ברא"ס כאן. — העירני חכם א'

שכן תיקן גם ברלינר במהד"ת שלו, ובמהד"ק שלו מביא גירסא כזו מכת"י. וכן הוא בב' כת"י רש"י שתח"י. ובעוד ב' כת"י שתח"י הגירסא בפרש"י: כמו לאשמת העם שנאמר ונעלם דבר . . ועשו.

א. כבר נתבאר פעמים רבות¹ ה„כלל” בפירוש רש"י על התורה, אשר ברוב המקומות ככולם — אינו מציין בשם את המקור לפירושו (ר' פלוני, רבותינו, תלמוד, מדרש וכיו"ב) ואינו אומר „דבר בשם אומר”.

ומזה גופא מוכח, שבמקומות אלו שבהם רש"י יוצא מן הכלל ואומר „דבר בשם אומר”, הרי זה חלק מביאורה, היינו שבמקום זה באה עי"ז תוספת ביאור בפסוק ובענין המדובר.

ודוגמא בולטת לדבר מצינו בפרשתנו, בענין (הפסוקים) דפר העלם דבר (של צבור):

בגמרא² הובאו ב' מימרות דתנא דבי ר' ישמעאל³, בזו אחר זו, בנוגע לשינויי הלשונות בין הפסוקים דפר העלם דבר דכהן המשיח ופר העלם דבר של צבור:

(א) „מפני מה נאמרו יותרת ושתי כליות בפר כהן משיח⁴ ולא נאמרו בפר

(1) ראה ס' כללי רש"י (קה"ת תש"מ) פ"ח אות ו. וט"ז. ועוד.

(2) זכחים מא, ב.

(3) פרשתנו ד, ט. — שהמדובר בהעלם דבר דוקא — כהתחלת הענין „כי תחטא בשגגה” ולאח"ז „אם הכהן המשיח יחטא” (ובפרש"י שם, ג „מדרשו כו' ופשוטו” — הוא בפירוש „לאשמת העם”. — ולכאורה צ"ל בפרש"י שם „שנאמר

(*) שט"פ פש"מ גם שוגג נכלל בלשון „העלם דבר”, כי שוגג בא ע"י העלם (ד"ן, מציאות כו'), אף שבפרש"י שם, ג ממדרשו (שהובא בפנים ההערה) הכוונה להוראת דבר.

ב. ויש לומר בזה, בהקדם הביאור בפירוש רש"י על "ואת כל חלבו ירים"⁸ – "ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות למדין הם מועשה¹² לפר כאשר עשה וגו', ומפני מה לא נתפרשו בו תנא דבי ר' ישמעאל משל למלך שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו" – דלכאורה אינו מובן:

(א) בדרך הפשט – מהי השאלה, ומפני מה לא נתפרשו בו? הרי מצינו בכמה וכמה מקומות שכאשר ישנם ב' ענינים (או יותר) שהלכותיהם שוות, אין הכתוב חוזר ומפרט את כל פרטי הדינים בכל מקום ומקום, אלא כשבא לענין השני אומר בקיצור שדיניו שווים לראשון¹³ – ובפרט שבכתוב מפורש לאלתר, ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו!¹⁴

(ב) מה הוקשה לרש"י מעיקרא בפסוק זה – "ואת כל חלבו ירים" – שמחמת קושי זה הוצרך לבאר, "ואע"פ שלא פירש כאן יותרת כו' למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו'?"

הלא לפי דרכו של רש"י בפירושו, ה' לו להמתין עד לפסוק (שלאחר זה) "ועשה גו'".

אשר ממנו הוא ההכרח שגם בפר העלם דבר של ציבור יש להקטיר את היותרת ושתי הכליות.

שהי' מביא את המשל שהביא בראשונה בשם אומר, אך לא את המשל שהביא באחרונה – ה' אפשר ליישב (בדוחק גדול) שרש"י סומך בפירושו המאוחר על "שם אומר" שהביא בפירוש הקודם (כיון שמדובר באופן מיוחד של פירוש – "משלים"),

משא"כ כשמביא רש"י "שם אומר" בפירוש השני ולא בראשון¹⁰.

ועל כרחק צריך לומר, שהטעם שהביא רש"י את "שם אומר" ב"משל למלך שזעם על אוהבו כו'" הוא, משום שהדבר מוסיף ביאור בהבנת פשוטו של מקרא; משא"כ בפירושו הקודם, לא נוסף דבר בפשוטו של מקרא¹¹ ע"י ידיעת "שם אומר".

(9) ובכיו"ב – קשה לתרץ שרש"י סומך כאן ומפרט בגנור הענין וקאי על כולו.

(10) ודוחק גדול לתרץ שזהו מפני שרש"י מוסיף* על לשון תנא דבי ר' ישמעאל, אף כאן כשחטא כו' – כי, כמדובר כמ"פ (ראה ס' כללי רש"י שם אות ב' וש"נ), דרכו של רש"י להוסיף ביאור על ל' חז"ל גם כשמביאו בשם אומר, ומכש"כ בנדוד' שגם בפרש"י לש"ס הוצרך להוסיף פירוש על דברי תנא דבי ר' ישמעאל (ע"ש).

(11) אף שע"ד הרמז וההלכה וכי' ישנה שיכות. ולהעיר, דלפי' המהרש"א (בחדא"ג זבחים שם) שבי' המשלים הם לזכותו של כהן

(* ולהעיר שרש"י כאן גם משנה מלשון תנא דבי ר' ישמעאל: א) משמיט התיבות (מלך) בשר ודם, ב) כותב, כולם סרחו' במקום "רובה" (וכן בנמשל, משחטאו כולם). משא"כ ברש"י זבחים שם: רובה . . דרוב ציבור),

אבל גם זה מצינו בכ"מ, שרש"י משנה לשון חז"ל ומי"מ מביאו בשם אומר, וכנדוד' גופא, שבמשל הב' משמיט רש"י התיבות, בשר ודם" אף שמביאו בשם אומר (וראה ס' כללי רש"י שם וש"נ). לקושי חיי"ע ע' 46 שוה"ג להערה 12. ועוד).

המשיח, ה"ז מתאים לשיטתו דר' ישמעאל – כהנא מסייעא כהנא" (חולין מט, א).

(12) פרשתנו שם, כ ובפרש"י שם (כדלקמן בפנים).

(13) ראה לדוגמא תצוה (כט, מא): כמנחת הבקר גו'. וראה פרשתנו (בענינו) – ד, י. ועד"ז שם, כו. לא. לה. ועוד.

בלשונם ממש – אלא דרכו להביא רק את העניינים (והלשונות) הנוגעים לפשוטו של מקרא.

(ב) בפירושו לש"ס¹⁵ פירש רש"י את התיבות, "מיעט בסרחונו" – "קיצר בדברים". ואינו מובן: אם הוצרך רש"י לפרש ענין זה בפירושו על הש"ס – מכל-שכן שהי' לו לבארו בפירושו על התורה!¹⁵

ד. ויש לומר הביאור בכל זה:

פירושו של רש"י על, "ואת כל חלבו ירים" בא בהמשך לפירושו לעיל על, "את פני הפרוכת", שבו ביאר ("ע"י", משל למלך שסרחה עליו מדינה כו") שהחטא ד, "העלם דבר של ציבור" חמור הרבה מן החטא דכהן המשיח, ועד כדי כך, שע"י חטא הקהל הרי, "אין פמליא"¹⁶ שלו מתקיימת ..

(15) בפרש"י זבחים שם מפרש ג"כ, "על אוהבו – צבור". אבל בזה י"ל בפשטות, שבא לשלול הפירוש שאוהבו קאי על כהן המשיח (וכפ"י החדא"ג מהרש"א שם). משא"כ בפרש"י עה"ת לא הוצרך לשלול זה, כי בפרש"י כאן לא נזכר כלל ע"ד כהן המשיח (כ"א רק, ומפני מה לא נתפרשו בו").

(16) י"ל שבלשון זה ("פמליא שלו") מתורצת השייכות דסלוק הקדושה לפני הפרוכת דוקא – כי, "פמליא" פירושו בני בית* (ראה מוסף הערוך,

* וכפרש"י זבחים שם – כניסת חבורת ענתו ומהמסכימים לדעתו אשר דברי סתרו אליהם.

ובכל אופן, לכאורה צ"ע שרש"י בפירושו עה"ת לא פי' תיבת, "פמליא". – וראה רש"י לעיל (בדאש"ת א, כ).

ונ"ל פשוט – כי תיבה זו ממש (ובפירושו – בני ביתו) היא בלע"ז דמון רש"י (משא"כ בהפרטים דמס' זבחים). ועד"ז בפ"י לגיון (במדבר א, מט) –

(ג) ויתר על כן: על הפסוק, "ועשה גו" אכן פירש רש"י (בשנית), "ועשה לפר, זה. כאשר עשה לפר החטאת, שמפורש בפר כהן משיח להביא יותרת ושתי כליות שפירש שם מה שלא פירש כאן" – ואם כן תמוה ביותר: מדוע פירש רש"י בתחילה (בפסוק, "ואת כל חלבו ירים") בקיצור אשר, "יותרת ושתי כליות למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו'", וביאר, "מפני מה לא נתפרשו בו", ואחר כך חזר בשנית, בפסוק שלאחרי זה, וביאר כיצד, "למדין הם מועשה גו" (והדגיש, "שפירש שם מה שלא פירש כאן") – ולא כלל את ב' הפירושים יחד: "ועשה לפר .. להביא יותרת ושתי כליות שפירש שם מה שלא פירש כאן ומפני מה לא נתפרשו בו תנא דבי ר' ישמעאל כו"!

ג. גם ישנם כמה דיוקים בלשון רש"י, ומהם:

(א) מדוע הביא רש"י משל ממלך דוקא – הלא הענין ד, "מיעט בסרחונו מפני חיבתו" קיים גם בשני אוהבים סתם, ולא דוקא במלך ואוהבו?

(בפירוש הראשון (בנוגע ללשון, "את פני הפרוכת") מובן הטעם שהובא, "משל למלך", כי דוקא במלך שייך המשל ד, "סרחה עליו מדינה").

ואע"פ שבלשון זו ("משל למלך") נאמר הדבר בתנא דבי ר' ישמעאל כנ"ל – הרי (נוסף לזה דהתם נמי טעמא בעי: מדוע הובא שם, "משל למלך" דוקא? הרי עוד ועיקר): כמו שנתבאר כמה פעמים¹⁴, אין סגנונו ולשונו של פירוש רש"י על התורה העתקת פירושי חז"ל

(14) ראה לעיל הערה 10.

19 ח"ו¹⁷ נסתלקה הקדושה".

להורות" והציבור „עשו על פיהם”²⁰), אלא יתירה מזו: בעיני הציבור הרי זה דבר שעשאוהו ע"פ הוראת התורה²¹ (הסנהדרין) – אשר על פי זה נמצא לכאורה, שפר העלם דבר של ציבור שהקהל מקריב²² אינו חמור כפר כהן המשיח].

אבל לאחר שהודיענו רש"י שחטא הקהל (אע"פ ש„עשו על פיהם” של סנהדרין) גורם ש„נסתלקה הקדושה”, משא"כ חטא כהן המשיח, כנ"ל – הרי אי אפשר לומר שקרבן זה קל מפר הכהן המשיח. ולפיכך הוכרח רש"י לבאר לאלתר „ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו'”.

ה. אבל אין רש"י יכול להסתפק במה שכתב שהדבר נלמד מ„ועשה לפר כאשר עשה וגו'” – דממה נפשך: אם הכתוב מבקש לקצר ולומר רק „ועשה לפר כאשר עשה וגו'”, הרי גם הפרטים שהובאו בכתוב („ואת כל חלבו ירים ממנו והקטיר גו'”) מיותרים המה – שהרי מ„ועשה לפר גו'” כבר למדנו שכל הנעשה בפר החטאת דכהן המשיח יש לעשותו גם בפר זה²³; ואם מבקש

ולפיכך, כשבא הלומד אל הפסוק „ואת כל חלבו ירים” מתעורר מיד קושי, מדוע לא נזכרו כאן „יותרת ושתי כליות”: לולא פירושו הקודם של רש"י, ה' אפשר לומר, שלא נזכרו כאן משום שבפר העלם דבר של ציבור אכן אין צורך בהקטרת היותרת ושתי הכליות, כי פר העלם דבר של ציבור אינו חמור כל כך¹⁸ כפר כהן המשיח¹⁹.

[וטעם הדבר – כי בכהן המשיח, אע"פ שהקרבן בא על ענין של שוגג, מדובר בשגגת חטא שהכהן המשיח עצמו אחראי עליו ואשם בו. משא"כ היכא ש„עשו הציבור על פיהם” של סנהדרין²⁰, הרי חטא הציבור קל מחטא בשוגג סתם, דלא זו בלבד שאין הם אשמים בו (אלא הסנהדרין ש„טעו

ערוך השלם ותשבי בערכו); ולכן הסימן ל„אין פמליא שלו מתקיימת” הוא בזה שיש חסרון בכותלי בית המלך, ובנמשל – בפרוכת הקדש המבדילה „בין הקדש ובין קדש הקדשים” (תרומה כו, לג), שהוא מקום „פמליא” (מנוחת השכינה) של הקב"ה (דונועדתי לך שם גו' – שם כה, כב). (17) לשון רש"י כאן. ובפירושו לזבחים שם: כביכול אין כאן קדושה.

(18) ראה באר מים חיים (לאחי המהר"ל) בפרש"י כאן: כי מה שחייב להרבות בכפרת האשם והחטאות זהו מורה ג"כ על ריבוי סרחונו. (19) וראה חדא"ג מהרש"א זבחים שם. תו"ת לעיל פסוק ט.

(20) פרש"י לעיל ד, יג.

21 וראה משנה וגמרא ריש הוריות ביחיד שעשה ע"פ הוראת ב"ד.

22 כלשון הכתוב (פרשתנו ד, יד) והקריבו הקהל גו'. שם, כא: חטאת הקהל הוא. – ולהעיר שע"ד ההלכה יש דיעות שב"ד מביאין (הוריות ד, סע"ב ואילך. ירושלמי שם פ"א ה"ח). ואכ"מ.

23 שלכן גם לקמן בפסוק כא נאמר בקיצור „והוציא גו' ושרף גו' כאשר שרף את הפר הראשון” (ולא חזר על כל הפרטים דלעיל פסוקים י"ב). ובתחלת הענין (פסוק טו) הוצרך לפרט

וצעג דרגילים לבטאות פמליא בפ"א דגושה (ומ"ם פתוחה) דלא בלע"ז הניל ובכר"כ לשונות! – בירושלמי סוטה ספ"ה „ומגדולי פמלייא שלו” (ביו"ד אחר המ"ם). ובקרבן העדה שם: ויותר נ"ל שפירושו מבני משפחתו ה' ופמלייא בלשון לע"ז כן.

החטא בחטאת הקהל חמור יותר מחטא הכהן המשיח – אבל מצד החיבה דישראל, ממעט הקב"ה כביכול ב„סרחון“ החטא, כאילו החטא אינו חמור כל כך – וזה בא לידי ביטוי בזה שבכתוב נאמר (בפירוש) רק „ואת כל חלבו ירים“, כאילו היותרת ושתי הכליות אינן קרבות, מצד זה שחטאת הקהל קלה¹⁸ מפר כהן המשיח.

[ולכן לא פירש כאן רש"י ש„מיעט בסרחונו“ היינו „קיצר בדברים“ – דאי משום קיצור בדברים סתם, לא הי' הכתוב צריך לומר את הפסוק „ואת כל חלבו גו“ כל עיקר, כנ"ל²⁵; אלא כוונת רש"י בפירושו על התורה היא כמובנן הפשוט של תיבות אלה, כנ"ל].

ו. עפ"ז יובן הטעם שהביא רש"י „משל למלך“ דוקא (ולא משל משני אוהבים סתם):

משל מאוהב סתם – לא הי' בו דוגמא לנדון דידן. שהרי כאן מדובר בחטא שהוא בדוגמת „סרחה עליו מדינה . . כולם סרחו“, אשר גרם ש„אין פמליא שלו מתקיימת . . ח"ו נסתלקה הקדושה“ – דהיינו, שחומר החטא אינו רק בזה שנעשה בו דבר נגד הרצון, אלא – נגד רצון מלך, והחטא גרם ש„אין פמליא שלו מתקיימת“, שבזה בטלו כביכול את כללות מלכותו. ואם כן, מה שאדם פלוני מותר וממעט בסרחון החטא של אוהבו מפני חיבתו אינו דוגמא כלל לנדון דידן – חטאת הקהל נגד השם.

הכתוב להודיענו בפירוש את הדין ד„ואת כל חלבו וגו“, אם כן „מפני מה לא נתפרשו (יותרת ושתי כליות) בו“?

ועל זה הביא רש"י „משל למלך שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו“: כוונת רש"י כאן היא כפשטות לשונו, שהמלך ממעט רק ב„סרחון“.

„סרחון“ אינו עצם הדבר, אלא דבר נוסף הבא כתוצאה ממנו – הריח הרע של הדבר²⁴. כלומר, מצד החיבה לאוהבו, משתדל המלך שכלפי חוץ יהי נראה כאילו החטא אינו חמור כל כך – מיעוט בסרחון החטא.

ועד"ז בנמשל: אין הכי נמי, דעצם

סמיכה – כי כאן היא ע"י „זקני העדה“ (ולא כהן המשיח). ומה שפירט אח"כ (שם, טז) והביא הכהן המשיח גר' אולי י"ל כי לא היינו למדין זה מפר כהן המשיח (ששם צ"ל „ולקח הכהן המשיח דוקא – שם, ה) וקס"ד שהבאת הדם כשרה ע"י כהן סתם. ולהעיר מפרש"י בפסוק יח „זה יסוד מערבי כו“ – היינו דיש בזה חידוש לגבי הנאמר בפר כהן המשיח (שם, ז). וראה בארוכה מפרשי רש"י ואכ"מ.

24) להעיר מלקו"ש ח"ג (ע' 53) בפ"י לשון רש"י (קרח טז, כב) מלך בו"ד שסרחה עליו מקצת מדינה – כי לא היתה כוונה למרוד בהמלך. ע"ש. ועפ"ז מובן מה שנקט רש"י כאן גם במשל הראשון לשון „סרחה“ – כי גם בנדו"ד אין כאן חטא במזיד כ"א שוגג (או „טעו . . ועשו כו"י), ולכן רק „סרחון“ יש כאן.

ועי' המבואר בפנים יומתק ג"כ מה שנקט רש"י כהגירסא „מלך שזעם על אוהבו“, ולא „שכעס“ (שטמ"ק וע"י זבחים שם), ובפרט שכעס הוא לשון יותר רגיל בפרש"י* (וראה פרש"י בלק כג, ח) – כי „זעם“ הוא גם „ענין מאיסה“ (ס' השרשים להרד"ק בערכו), מתאים לענין הסרחון.

25) להעיר מעיון יעקב לע"י זבחים שם (ד"ה מפני מה).

* ולהעיר מפרש"י בהעלותך יא, ב: משל למלך כו' שכעס על בנו כו'.

מחוץ לשלש מחנות מושבו²⁷): „בני ישראל אני כפרתן“²⁸.

„אני כפרתן“ אין פירושו שפעל בהם שיעשו תשובה (וממילא יזכו לכפרתן) – דאם כן אין כאן „אני כפרתן“, שהרי הכפרה באה מצד תשובתם של בני ישראל –

אלא הוא עצמו „כפרתן“, היינו שנוטל ונושא את כפרתן על עצמו²⁹.

[וע"ד שמצינו³⁰ ברשב"י, שאמר³¹ „יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין“, דהיינו (כמו שנתבאר כמה פעמים)³²], שאפילו בהיות כל העולם במצב המעורר (מדת הדין ח"ו, הרי רשב"י „סובל“³³ כל עונותיהם ופוטרו מן הדין)].

והטעם והסיבה לאהבה שכזו של ר' ישמעאל לישראל³⁴ – עד כדי לקבל על עצמו אפילו את כפרתן של אלו מישראל כנ"ל – מובן מענין „אני כפרתן“ – דלכאורה: הרי מפורש (בפרשתנו³⁵ ובכמה מקומות) ש„נפש כי תחטא“ צ"ל: „והקריב גו' והביא גו' וסמך גו'“. ועוד – „אני“ (ר' ישמעאל) מאי בעי הכא!?

ולכן הביא רש"י משל מ„מלך שזעם על אוהבו“ – היינו, שאמנם מדובר אודות מלך, אבל אין זה משל ממלך ביחס לעבד כו', אלא ממלך ביחס לאוהבו. ועד"ז הוא בנמשל, שהיחס דישראל והקב"ה יש בו משני הענינים: הקב"ה הוא מלכנו, ומצד „יחס“ זה, הרי כשכל הקהל חוטא גורם הדבר ש„אין פמליא שלו מתקיימת . . ח"ו נסתלקה הקדושה“; אבל לאידך גיסא, ישראל הם „אוהבו“ של המלך, ולפיכך, אפילו במצב ד„מלך שזעם“²⁶ הרי המלך ממעט „בסרחונו מפני חיבתו“ של האוהב.

ז. אבל סוף-סוף אין הענין מחוור כל צרכו אצל תלמיד ממוחל:

אילו ה' המדובר בחטא סתם, שזהו ענין פרטי, אפשר ה' להבין, שבהיות החוטא אוהבו של המלך מוותר המלך מפני חיבתו. אבל איך יתכן, שאפילו לאחר שגרם ש„אין פמליא שלו מתקיימת“ ימעט המלך בסרחונו מפני חיבתו?

ועל זה הביא רש"י את „שם אומרו“ – „תנא דבי רבי ישמעאל“, תלמידי ר' ישמעאל:

ר' ישמעאל אמר על אלו מישראל הזקוקים לכפרה (עד כדי כפרה על נגע צרעת, המורה על טומאה הכי חמורה,

27 תזריע יג, מו ובתו"כ (ופרש"י) שם. פסחים סז, א.

28 נגעים רפ"ב.

29 רע"ב שם. וראה גם תוי"ט שם.

30 ראה גם הנסמן במלאכת שלמה ותוס'

אנשי שם שם.

31 סוכה מה, ב.

32 לקו"ש ח"ד ע' 1236 ואילך. ח"ז ע' 364. ועוד.

33 רש"י סוכה שם.

34 ראה פיה"מ להרמב"ם ורע"ב נגעים שם.

35 ד, ב"ד.

26 בעיני יעקב שם (ד"ה ומיעט) מפרש דמה שמיעט בסרחונו מפני חיבתו הוא כי „התורה כתבה כשיחטאו . . באמת עדיין לא חטאו . . לכן יקצר במה דאפשר“. אבל פשוטות המשל הוא, דגם בשעה שהמלך זעם (כפועל) על אוהבו, ה"ה ממעט בסרחונו מפני חיבתו.

ח. ומכאן למדנו הוראה – כמה גדולה ועמוקה צריכה להיות האהבה לכל אחד ואחד מישראל, יהי מצבו אשר יהי.

יש לדעת שכל איש ישראל הוא בבחי' „נער ישראל ואוהבהו“⁴⁰: אהבת הקב"ה לכל אחד מישראל היא בדוגמת אהבה ל„נער“, שהיא אהבה עצמית. תהא אשר תהא התנהגותו (ואפילו כאשר לכאורה הוא „נתון בדין“⁴¹) – הרי הוא „נער“ ו„אוהבהו“.

ומאחר שהקב"ה מודיע שאוהב הוא כל אחד מישראל באופן ד„נער ישראל ואוהבהו“ – צריך להיות כן גם בישראל עצמם, שאהבת כל אחד לרעהו תהא באופן דאהבה עצמית.

23

יהודי צריך להרגיש שאין זאת שהוא אוהב את זולתו, או עושה טובה לזולתו, אלא הדבר נוגע בו עצמו. ובפרט – שכל זמן שאין הוא מוציא את הזולת מן הגלות (בכל הפירושים) – נמצא גם הוא בגלות,

ואזי פשוט שעושה הוא את כל התלוי בו כדי לסייע לכל ישראל ולכל אחד מישראל, בתחילה – על מנת „למעט“ בסרחונם (אם ישנו), ולאחרי זה – באה החיבה באה באופן גלוי, ו„אני כפרתן“.

ואהבת ישראל –) היפך סיבת

אלא שר' ישמעאל לא ראה את עצמו כמציאות נפרדת משאר בני ישראל – אלא כדבר אחד עם, „כמוך“ ממש. וממילא, כאשר „נפש כי תחטא“, אזי חטאיהם של אחרים מישראל נוגעים בו³⁶. וממילא, הרי: „אני כפרתן“ – בהיותו מציאות אחת עם כל ישראל, הנה בדרך ממילא „אני כפרתן“.

ומכאן באה תוספת הסברה גם לאהבה שבין ישראל להקב"ה:

אין זאת רק שמצד חיבת ישראל ממעט הקב"ה בסרחונו של אוהבו – ומשום שהסרחון דאוהבו נוגע בו עצמו כביכול³⁷,

אלא למעלה מזה – ע"ד „אני כפרתן“ כביכול³⁸: כיון שבין ישראל להקב"ה יש אהבה עצמית, עד שכביכול אי אפשר להפריד ביניהם, ממילא, יהי המצב שפל ח"ו כאשר יהי, לעולם החיבה והקשר דישראל והקב"ה נשארים בשלימותם. ואפילו כאשר לכאורה ישראל מצד עצמם אינם ראויים לכפרה – אומר הקב"ה שכביכול „יכנס החץ בי ולא (יכנס) בבני“³⁹.

(36) ראה בארוכה בכ"ז – מאמרי אדה"ז – פרשיות (ח"ב) ע' תקצ"ב. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. אוה"ת שופטים ע' תתלח ואילך. (37) ע"ד פרש"י תצא כא, כג: זלוולו של מלך הוא . . וישראל הם בניו . . לשני אחים תאומים כו'.

(38) ראה סהמ"צ להצ"צ (פ"ב) ואוה"ת (ע' תתמ) שם בענין „אין (אדם דלעילא) רואה חוב לעצמו“.

(39) פרש"י יתרו יט, ד (ממכילתא שם). האזינו לב, יא. וראה פרש"י בשלח (יד, יט"כ) „שהיו

ישראל נתונים בדין“ – דבזה מובן מה שייך יכנס „החץ גשמי“ בי ?!

(40) הושע יא, א. וראה בארוכה ד"ה כי נער ישראל תרס"ו (נדפס בסו"ס יו"ט של ר"ה תרס"ו (קה"ת, ברוקלין, תשל"ו) ע' תקנ).

(41) ראה לעיל הערה 39.

הגלות⁴²) תבטל תיכף, „מיד“⁴³, את המקדש השלישי, במשך 44 למשה, בבית המסובב – הגלות, ויתקיים – כהתחלת פרשתנו – „ויקרא אל משה . . מאוהל משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ ויקרא תש"נ)

(42) יומא ט, ב.

(43) כל' הרמב"ם: ומיד הן נגאלין (הל' תשובה 24 ואילך (וראה שם השייכות לענין התשובה).

(44) פרש"י שם. וראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 24 ואילך (וראה שם השייכות לענין התשובה).

